

**PROGRAM WYCHOWAWCZO –
PROFILAKTYCZNY
SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 14
W CHORZOWIE**

„Uczymy się nie dla siebie, lecz dla życia”

Seneka Młodszy

I. Podstawa prawna.....	3
II. Model absolwenta szkoły.....	4
III. Diagnoza środowiska wychowawczego.....	5
IV. Cele programu wychowawczo-profilaktycznego.....	8
V. Treści i działania w poszczególnych obszarach.....	13
VI. Treści profilaktyczno-wychowawcze do realizacji w klasach I - III.....	15
VII. Treści wychowawczo-profilaktyczne do realizacji podczas godzin do dyspozycji wychowawcy w klasach IV–VIII.....	18
VIII. Zasoby szkolne:.....	23
IX. Ewaluacja.....	23
X. Załączniki do Programu Wychowawczego.....	23

I. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. 2017 poz. 59) z późniejszymi zmianami
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (art. 72);
3. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dn. 20.11.1989r. (art. 3, 19, 33);
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej
5. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka;
6. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2017 r. poz. 1189.)
7. Rozporządzenie MEN z dn. 09.08.2017r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2017, poz.1591) z późniejszymi zmianami
8. Rozporządzenie MEN z dn.09.08.2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym(Dz. U. 2017, poz.1578)
9. Rozporządzenie MEN z dnia 18.08.2015r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. 2015, poz.1249)
10. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dn. 26.10.1982 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 1982 Nr 35, poz. 230)
11. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dn. 29.07.2005r. (Dz.U. z 2005r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zmianami)
12. Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dn. 09.11.1995 r. (Dz.U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55 z późn. zmianami)
13. Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.

II. Model absolwenta szkoły

Absolwent szkoły (na miarę własnych możliwości):

- jest ukierunkowany na wartości ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji, respektuje je i realizuje w życiu;
- dąży do dalszego wszechstronnego rozwoju osobowego w sferze emocjonalnej, intelektualnej, społecznej, fizycznej i duchowej;
- posiada poczucie godności własnej osoby i szanuje godność innych osób;
- ma wiedzę dotyczącą funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami, wobec których przyjmuje otwartą, opartą na szacunku postawę;
- angażuje się w pomoc osobom z niepełnosprawnościami;
- ma poczucie tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej; europejskiej, dzięki posiadanej wiedzy o Europie czuje się w niej bezpieczniej
- jest związany ze środowiskiem lokalnym, otwarty wobec świata i innych ludzi, aktywny w życiu społecznym;
- jest kreatywny, innowacyjny i przedsiębiorczy;
- dysponuje umiejętnościami krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
- wykorzystuje posiadaną wiedzę do rozwoju własnych umiejętności;
- jest aktywny umysłowo, ciekawy świata, stara się poszerzać i pogłębiać swoją wiedzę;
- jest wyposażony w taki zasób wiadomości i umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat;
- jest świadomy współczesnych zagrożeń cywilizacyjnych i klimatycznych oraz dostępnych środków ich zapobiegania, także radzenia sobie z nimi; rozumie, że jest odpowiedzialny za środowisko naturalne.
- zna własne predyspozycje, mocne i słabe strony;
- zna możliwości dalszej edukacji i drogi rozwoju zawodowego;
- umie dbać o bezpieczeństwo swoje i innych;
- jest odpowiedzialny za podejmowane działania;
- dąży do samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy;
- zna i w sposób właściwy i zrównoważony korzysta ze współczesnych technik informacyjnych, komunikacyjnych i mediów.

III. Diagnoza środowiska wychowawczego

W środowisku lokalnym, w którym działa szkoła, występuje wiele problemów m.in.: rozbicie rodzin, bierność, nadużywanie alkoholu, nieporadność wychowawcza; wiele rodzin korzysta ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej.

Mocne strony szkoły:

- a) pomoc psychologiczno-pedagogiczna (różnorodne formy);
- b) wykwalifikowana kadra pedagogiczna i specjaliści;
- c) dobra współpraca części rodziców;
- d) dobra atmosfera w klasie, grupie, szkole;
- e) współpraca z instytucjami wspierającymi szkołę;
- f) zaangażowanie religijne części uczniów;
- g) oferta zajęć pozalekcyjnych;
- h) oferta imprez szkolnych;
- i) baza dydaktyczna dostosowana do potrzeb uczniów (w tym gabinety do udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej, sale wyposażone w nowoczesne technologie informatyczne i dydaktyczne sfinansowane ze środków rządowych i unijnych)
- j) oferta edukacyjna dla uczniów o szczególnych potrzebach edukacyjnych (w szczególności klasy specjalne dla uczniów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, klasa integracyjna);
- k) aktywny udział rodziców, nauczycieli, uczniów w działaniach charytatywnych, akcjach społecznych;
- l) działania szkoły na rzecz środowiska lokalnego;
- m) upowszechnianie wiedzy o zaburzeniach ze spektrum autyzmu;
- n) świadomość starszych uczniów dotycząca ryzyka związanego z uzależnieniami;
- o) na terenie szkoły nie ma problemu picia alkoholu i zażywania narkotyków;
- p) zdecydowana większość uczniów czuje się bezpiecznie na terenie szkoły;
- r) większość uczniów czuje się lubiana w klasie.

Słabe strony szkoły:

- a) zachowania agresywne (głównie agresja słowna);
- b) brak motywacji części uczniów do osiągnięcia dobrych wyników w nauce;
- c) efekty uczenia się uczniów poniżej ich możliwości;
- d) niski poziom kultury osobistej części uczniów;
- e) niszczenie mienia;
- f) niedostateczna świadomość pedagogiczna części rodziców;

Diagnoza dokonywana na podstawie:

- a) obserwacji (zachowania uczniów, rodziców);
- b) rozmów (z uczniami, rodzicami, nauczycielami i pracownikami szkoły lub osobami z zewnątrz);
- c) przeprowadzanych badań ankietowych (uczniów, rodziców, nauczycieli, ew. pracowników szkoły);
- d) analizy dokumentów (m.in. pisma do sądu, na policję, do innych instytucji i placówek działających na rzecz dziecka i rodziny; protokoły z posiedzeń rady pedagogicznej, rady rodziców, Komisji Wychowawczych; dziennik elektroniczny Librus, sprawozdania wychowawców klas (opis sytuacji wychowawczej klasy); mikrobadań i sprawdziany; sprawozdania z pracy zespołów nauczycielskich, samorządu szkolnego; dokumenty dotyczące dożywiania czy innej pomocy materialnej i finansowej udzielanej rodzinom).

Czynniki ryzyka i czynniki chroniące¹:

Kategorie czynników ryzyka i chroniących w środowisku, w którym znajduje się szkoła są związane z jednostką, rodziną, lokalną społecznością.

a) czynniki ryzyka:

- negatywne relacje ze znaczącymi osobami dorosłymi (konflikty, prezentowane przez rodziców zachowania dysfunkcyjne),
- niekonsekwencja lub brak dyscypliny wychowawczej, niespójne praktyki wychowawcze,
- niepowodzenia w nauce szkolnej i związany z tym faktem brak wiary we własne siły, poczucie bezradności,
- brak przestrzegania obowiązujących norm i wartości,
- uleganie negatywnej presji rówieśniczej,
- angażowanie się w zachowania ryzykowne,
- zbyt małe zaangażowanie rodziców w naukę i sprawy ich dzieci,
- nadopiekuńcza postawa rodziców wobec dzieci,
- brak zrozumienia zachowań dzieci wynikających z ich zaburzeń i niepełnosprawności,
- niska frekwencja części uczniów,
- brak stabilności w strukturze rodziny,
- niski status materialny części rodzin,
- małe zaangażowanie większości rodziców w prace Rady Rodziców,
- brak fachowej diagnozy dotyczącej zaburzeń dziecka,
- rówieśnicy, którzy demonstrują zachowania problemowe.

b) czynniki chroniące:

- silna więź emocjonalna z rodzicami,
- ogólnie pozytywne relacje z dorosłymi (posiadanie autorytetów),
- zainteresowanie nauką szkolną i aspiracje edukacyjne, uzdolnienia

¹ Teorie czynników ryzyka i czynników chroniących N. Garnezy, J. D. Hawkins, G. B. Baxley – za K. Ostaszewski 2003

- poczucie własnej skuteczności,
- regularne praktyki religijne,
- poszanowanie prawa, norm i wartości,
- przynależność do pozytywnej grupy społecznej,
- angażowanie się w działania prospołeczne (m.in. w ramach wolontariatu), akcje charytatywne,
- wsparcie rodziców, dorosłych, angażowanie się w sprawy dziecka, proces jego edukacji,
- wsparcie organizacji społecznych,
- udzielana pomoc psychologiczno-pedagogiczna,
- dobrze wykwalifikowana kadra pedagogiczna,
- wsparcie organu prowadzącego oraz sprawującego nadzór pedagogiczny,
- wsparcie placówek działających na rzecz dziecka i rodziny (m.in. Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, Ośrodka Wsparcia Rodziny, Policji).

IV. Cele programu wychowawczo-profilaktycznego

Wychowanie i profilaktyka ukierunkowane są na różne cele: wychowanie służy wspieraniu wychowanka w rozwoju sfery fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, zaś profilaktyka to zmniejszanie potencjalnych strat oraz interwencja kompensująca niedostatki wychowania.

1. Cel ogólny programu wychowawczo-profilaktycznego:

Wspieranie integralnego rozwoju fizycznego, intelektualnego, emocjonalnego, społecznego i duchowego ucznia oraz kompensowanie niedostatków wychowania poprzez wspomaganie w radzeniu sobie z trudnościami, a także identyfikację czynników ryzyka i czynników chroniących.

Proces wychowania i działania profilaktyczne wzajemnie przenikają się; ich zadaniem jest zmniejszanie różnego rodzaju ryzyka poprzez:

- a) wychowanie do wartości;
- b) opóźnienie zachowań ryzykownych oraz przeciwdziałanie im;
- c) niedopuszczanie do poszerzania się kręgu osób potencjalnie zagrożonych, ograniczanie do minimum potencjalnych szkód.

Treści i działania wychowawcze skierowane są do uczniów, a treści i działania profilaktyczne dostosowane do potrzeb rozwojowych uczniów, adresowane do uczniów, nauczycieli i rodziców.

2. Cele szczegółowe w zakresie wychowania:

- a) wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji, wskazywanie

- wzorców postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia (rodzina, przyjaciele);
- b) upowszechnienie wiedzy dotyczącej funkcjonowania osób z niepełnośprawnymi. Zachęcanie do aktywnego angażowania się w pomoc osobom z niepełnośprawnymi.
 - c) formowanie u uczniów poczucia godności własnej osoby i szacunku dla godności innych osób;
 - d) rozwijanie kompetencji, takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość;
 - e) rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
 - f) ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności;
 - g) rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki;
 - h) wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat;
 - i) wspieranie ucznia w rozpoznawaniu własnych predyspozycji i określaniu drogi dalszej edukacji;
 - j) wszechstronny rozwój osobowy ucznia przez pogłębianie wiedzy oraz zaspokajanie i rozbudzanie jego naturalnej ciekawości poznawczej;
 - k) kształtowanie postawy otwartej wobec świata i innych ludzi, aktywności w życiu społecznym oraz odpowiedzialności za zbiorowość, m.in. wolontariat;
 - l) zachęcanie do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy;
 - ł) ukierunkowanie ucznia ku wartościom
 - m) wzmacnianie poczucia tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej; europejskiej,
 - n) kształtowanie odpowiednich postaw wobec współczesnych zagrożeń cywilizacyjnych i epidemiologicznych;
 - o) budowanie świadomości złożoności zjawisk przyrodniczych i ich wpływu na ich życie.

Zadania:

- prowadzenie przez nauczycieli działań skierowanych na zindywidualizowane wspomaganie rozwoju każdego ucznia stosownie do jego potrzeb (w szczególności dla uczniów niepełnosprawnych działania dostosowane do ich możliwości psychofizycznych oraz tempa uczenia się);
- podejmowanie działań związanych z miejscami pamięci narodowej, upamiętniania postaci i wydarzeń z przeszłości, świąt narodowych i symboli państwowych;
- kształtowanie postaw obywatelskich, patriotycznych, społecznych i prozdrowotnych uczniów;

- podejmowanie działań na rzecz pogłębiania wiedzy uczniów o „małej ojczyźnie”, wydarzeniach nierozzerwalnie związanych z Chorzowem, Śląskiem;
- ukazanie wkładu Ślązaków w budowanie polskości lub ukazanie skomplikowanego historycznie, wielokulturowego i multietnicznego dziedzictwa Górnego Śląska;
- wzmacnianie poczucia tożsamości europejskiej, narodowej, zaangażowania w działania na rzecz środowiska lokalnego, w ramach wolontariatu;
- współpraca z rodzicami i innymi podmiotami wspomagającymi szkołę w działaniach opiekuńczo-wychowawczych;
- rozwijanie ducha tolerancji i szacunku dla drugiego człowieka;
- rozwijanie u uczniów aktywności twórczej i naukowej, zaciekawienia otaczającym ich światem;
- podkreślanie korzyści ze znajomości prawa w codziennym życiu, gospodarowania posiadanymi środkami finansowymi, w tym oszczędzania;
- kształtowanie właściwych nawyków związanych z higieną osobistą i dbaniem o zdrowie innych,
- kształtowanie u uczniów wiedzy i odpowiednich postaw związanych z kulturalnym zachowaniem się,
- wdrażanie do korzystania z różnych form kształcenia na odległość,
- zapewnianie poczucia bezpieczeństwa uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów niepełnosprawnych
- kształtowanie postaw proekologicznych, które sprawiają, że uczniowie troszczą się o otaczające ich środowisko.

3. Cele szczegółowe w zakresie profilaktyki:

- a)wspomaganie wychowanka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi jego prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu (czyli budowanie odporności i konstruktywnej zaradności);
- b)ograniczanie i likwidowanie czynników ryzyka, które zaburzają prawidłowy rozwój i dezorganizują zdrowy styl życia;
- c)inicjowanie i wzmacnianie czynników chroniących, które sprzyjają prawidłowemu rozwojowi oraz umożliwiają prowadzenie zdrowego stylu życia.
- d)uczenie uczniów właściwych postaw wobec zagrożeń epidemiologicznych i właściwego korzystania z form kształcenia na odległość.

Zadania:

- dostarczanie wszystkim odbiorcom wiarygodnych informacji na temat warunków zdrowego życia (w tym, odżywiania się, zachowania w sytuacjach zagrożenia epidemiologicznego, korzyści płynących z aktywności fizycznej) i występujących zagrożeń (z uwzględnieniem specyficznych zagrożeń, na które są szczególnie narażeni uczniowie z diagnozą zaburzeń ze spektrum autyzmu (np. istotnie zwiększone zagrożenie aktami przemocy, uzależnienie od gier komputerowych);

- kształtowanie postaw prozdrowotnych (w tym, wzorców konsumpcyjnych, zachowań higienicznych) oraz tych, które utrwalają wiedzę na temat ochrony klimatu;
- kształtowanie umiejętności intrapsychicznych (dojrzewanie i kontrolowanie m. in. emocji, motywacji, procesów poznawczych, wolicjonalnych czy samooceny);
- kształtowanie umiejętności interpersonalnych (budowanie relacji);
- kształtowanie umiejętności podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów;
- rozwijanie więzi z grupą społeczną;
- uczenie odpowiedzialności;
- kształtowanie w środowisku szkolnym norm i reguł sprzyjających zdrowemu życiu i rozwojowi oraz eliminujących możliwość wystąpienia działań dysfunkcyjnych;
- wczesne rozpoznawanie zagrożeń, diagnozowanie dysfunkcji oraz budowanie sieci wsparcia i pomocy dla osób i grup wysokiego ryzyka.
- uczenie prawidłowego i zrównoważonego korzystania z technologii cyfrowej.

Zadaniem profilaktyki uzależnień prowadzonej w szkole jest, więc inicjowanie działań, które wprowadzą pożądane zmiany w funkcjonowaniu ucznia.

Dzieci i młodzież w różnym stopniu narażone są na podejmowanie zachowań ryzykownych i wynikające z tego szkody; odpowiednio do stopnia ryzyka działania profilaktyczno – wychowawcze szkoły prowadzone są na poziomach², określanych jako:

a) Profilaktyka uniwersalna (pierwszorzędowa) – kierowana do wszystkich uczniów w określonym wieku bez względu na stopień ryzyka wystąpienia zachowań problemowych lub zaburzeń psychicznych i dotycząca zagrożeń znanych, rozpowszechnionych w znacznym stopniu – np. przemocy czy używania substancji psychoaktywnych (promocja zdrowia).

b) Profilaktyka selektywna (drugorzędowa) – ukierunkowana na grupy zwiększonego ryzyka, ze względów osobowościowych lub rodzinnych, uczniowie po inicjacji np. alkoholowej czy narkotykowej.

c) Profilaktyka wskazująca (trzeciorzędowa) – kierowana do osób wysokiego ryzyka – to działania wymagające specjalistycznego przygotowania, polegające na terapii, interwencji, bądź leczeniu dzieci i młodzieży z symptomami zaburzeń. Tego rodzaju profilaktyki nie prowadzi szkoła, a specjalistyczne placówki i terapeuci.

Profilaktyka realizowana jest poprzez stosowanie określonych strategii profilaktycznych:

²Podział poziomów działań podany za K. Ostaszewski, A. Borucka 2005. Tradycyjny podział poziomów profilaktyki wg klasyfikacji WHO na pierwszo-, drugo- i trzeciorzędową.

a) **Strategia informacyjna** - jej celem jest dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i umożliwienie dokonywania racjonalnych wyborów.

b) **Strategia edukacyjna**- ma pomóc w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych (umiejętności nawiązywania kontaktów z ludźmi, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, opierania się naciskom ze strony otoczenia itp.).

c) **Strategia działań alternatywnych** - celem jest pomoc w zaspokojeniu ważnych potrzeb psychologicznych (np. sukcesu, przynależności) oraz osiąganie satysfakcji życiowej przez ułatwianie angażowania się w działalność akceptowaną społecznie (artystyczną, społeczną, sportową).

d) **Strategia interwencyjna** - celem jest wspieranie w sytuacjach kryzysowych osób mających trudności w identyfikowaniu i rozwiązywaniu problemów osobistych.

Strategię informacyjną, edukacyjną i alternatywną stosuje się na wszystkich trzech poziomach profilaktyki.

Strategia interwencyjna, jako działanie głębsze i bardziej zindywidualizowane – zastrzeżona jest w zasadzie dla poziomu drugiego i trzeciego.

e) **Strategia zmniejszania szkód** stosowana jest głównie w działaniach profilaktyki wskazującej (trzeciorzędowej).

f) **Strategia zmian środowiskowych** nakierowana jest na identyfikację i modyfikację tych elementów środowiska społecznego i fizycznego, które sprzyjają zachowaniom problemowym.

g) **Strategia zmian przepisów** zazwyczaj kierowana jest do całej lokalnej społeczności.³

– Strategie powyższe szkoła może realizować poprzez współdziałanie z placówkami, instytucjami zewnętrznymi.

V. Treści i działania w poszczególnych obszarach

Obszar zdrowia

Zadania:

- a) zapoznanie uczniów z wiedzą dotyczącą stresu;
- b) motywacja i demotywacja;
- c) rozwijanie samoświadomości (wiedza o sobie w aspekcie fizycznym i psychicznym, mocne i słabe strony);
- d) radzenie sobie z sytuacjami konfliktowymi oraz trudnymi emocjonalnie i społecznie;
- e) umiejętność wyznaczania celów, priorytetów i zadań;
- f) promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia (w tym, właściwych postaw wobec zagrożeń epidemiologicznych i klimatycznych);

³ Podział strategii podano za Z. B. Gaś 2003, B. Kamińska

- g) przekazywanie uczniom wiedzy na temat zaburzeń ze spektrum autyzmu,
- h) budowanie świadomości złożoności zjawisk przyrodniczych i ich wpływu na nasze życie.

Obszar relacji

Zadania:

- a) kształtowanie umiejętności komunikacyjnych i społecznych uczniów, w tym radzenie sobie z emocjami w różnych sytuacjach (szczególnie w sytuacji odosobnienia);
- b) uczenie postaw asertywnych wobec różnych zagrożeń;
- c) rozwijanie u uczniów umiejętności współpracy (szczególnie w przypadku korzystania z form kształcenia na odległość);
- d) kształtowanie u uczniów postawy wrażliwości, szacunku, dostrzegania potrzeb innych ludzi oraz troski o potrzeby zwierząt;
- e) uświadamianie uczniom wyzwań w obszarze komunikacji i integracji społecznej, z jakimi zmagają się ich rówieśnicy z diagnozą zaburzeń ze spektrum autyzmu;
- f) rozwijanie umiejętności samodoskonalenia siebie jako jednostki, członka rodziny i społeczeństwa.

Obszar kultury

Zadania:

- a) upowszechnianie wśród uczniów norm i zasad kulturalnego zachowania się w różnych okolicznościach;
- b) rozwijanie zainteresowań i samodzielności uczniów;
- c) uwrażliwianie uczniów na kwestie moralne, przestrzeganie norm i zasad oraz kształtowanie wrażliwości na potrzeby osób z niepełnosprawnościami;
- d) umiejętność spędzania czasu wolnego przez uczniów;
- e) kształtowanie u uczniów potrzeby uczestnictwa w kulturze i szacunku dla niej z uwzględnieniem różnic kulturowych
- f) budowanie u uczniów tożsamości lokalnej, narodowej, a także europejskiej oraz otwartości wobec świata;
- g) rozwijanie u uczniów umiejętności wyrażania własnych emocji;
- h) rozwijanie pozytywnego stosunku do procesu kształcenia i samokształcenia (u uczniów i rodziców);
- i) kształtowanie umiejętności korzystania z różnych form uczestnictwa w kulturze, ze szczególnym uwzględnieniem form interaktywnych.

Obszar bezpieczeństwa

Zadania:

- a) przekazywanie uczniom wiedzy oraz kształtowanie świadomości uczniów na temat przemocy, sposobów rozwiązywania problemów i rozwijanie

- umiejętności radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych, a także podnoszenie ich kompetencji w zakresie skutecznego i bezpiecznego reagowania na jej wszelkie przejawy;
- b) rozwijanie w społeczności szkolnej atmosfery sprzyjającej poczuciu bezpieczeństwa;
 - c) dostarczanie wiedzy na temat osób i instytucji świadczących pomoc w trudnych sytuacjach (uczniom, rodzicom, nauczycielom);
 - d) zwiększanie wiedzy (uczniów, rodziców, nauczycieli) na temat różnorodnych form uzależnienia i zagrożeń z nimi związanych (m.in. przez realizację programów profilaktycznych);
 - e) rozwijanie świadomości prawnej (uczniów, rodziców, nauczycieli);
 - f) przekazywanie uczniom wiedzy na temat współczesnych zagrożeń cywilizacyjnych i epidemiologicznych, a także sposobów radzenia sobie z nimi.
 - g) Rozwijanie umiejętności zrównoważonego korzystania z narzędzi i zasobów cyfrowych.

Działania ogólnoszkolne w zakresie w/w obszarów:

1. Przestrzeganie procedur szkolnych obowiązujących w szkole.
2. Upowszechnianie wśród uczniów i rodziców znajomość programu wychowawczo - profilaktycznego.
3. Upowszechnianie wśród uczniów i rodziców treści z zakresu profilaktyki.
4. Upowszechnianie wśród uczniów i rodziców treści dotyczących problematyki związanej z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.
5. Upowszechnienie wśród uczniów i rodziców treści z zakresu zagrożeń cywilizacyjnych (w tym, klimatycznych i epidemiologicznych) oraz sposobów radzenia sobie z nimi.
6. Promowanie osiągnięć edukacyjnych uczniów oraz pozytywnych postaw uczniowskich w środowisku lokalnym podczas imprez szkolnych i pozaszkolnych.
7. Opracowanie przez wychowawców klas, we współpracy z rodzicami, klasowego programu działań wychowawczych, w celu budowania poczucia współodpowiedzialności rodziców za wizerunek szkoły.
8. Realizacja treści wychowawczo – profilaktycznych podczas zajęć edukacyjnych, zajęć z wychowawcą, a także zamieszczanie informacji na stronach internetowych szkoły, Facebooku szkoły i dzienniku elektronicznym.
9. Organizacja imprez szkolnych służących integracji wszystkich uczniów oraz środowiska lokalnego.
10. Kontynuowanie tradycji szkolnych.
11. Organizacja konkursów przedmiotowych (język polski, matematyka).

12. Udział w akcjach charytatywnych, przedsięwzięciach związanych z ideą wolontariatu.
13. Prowadzenie przez nauczycieli różnorodnych kół zainteresowań.
14. Podejmowanie działań sprawiających, że uczniowie troszczą się o swoje środowisko dostrzegając wpływ człowieka na świat przyrody i przewidują następstwa swoich decyzji.
15. Zrównoważone korzystanie z narzędzi i zasobów cyfrowych oraz metod kształcenia wykorzystujących technologie informacyjno – komunikacyjne.

VI. Treści profilaktyczno- wychowawcze do realizacji w klasach I - III

OBSZAR	ZADANIA KLASY I-III
Zdrowie – edukacja zdrowotna	– zapoznanie z podstawowymi zasadami dbałości o zdrowie własne i innych, kształtowanie umiejętności kreowania środowiska sprzyjającego zdrowemu stylowi życia; – zapoznanie z zasadami zdrowego, racjonalnego odżywiania się, higieny osobistej i aktywności fizycznej; – przygotowanie do podejmowania działań mających na celu zdrowy styl życia w aspekcie fizycznym i psychicznym; – kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie; – rozwijanie umiejętności podejmowania działań na rzecz ochrony przyrody w swoim środowisku; – kształtowanie umiejętności analizy zjawisk przyrodniczych, rozumowania przyczynowo-skutkowego; – uświadomienie wpływu przyrody nieożywionej na życie ludzi, zwierząt i roślin; – kształtowanie wytrwałości w działaniu i dążeniu do celu, umiejętności adekwatnego zachowania się w sytuacjach zwycięstwa i porażki.
Relacje – kształtowanie postaw społecznych	– kształtowanie podstawowych umiejętności komunikacyjnych; – rozwijanie umiejętności formułowania prostych wniosków na podstawie obserwacji i własnych doświadczeń; – kształtowanie umiejętności przestrzegania obowiązujących reguł; – kształtowanie umiejętności nawiązywania i podtrzymywania relacji z rówieśnikami, rozpoznawania ich potrzeb, zgodnej współpracy z innymi (w tym, z osobami z zaburzeniami ze spektrum autyzmu), z zachowaniem obowiązujących norm i reguł kultury osobistej; – przygotowanie do sprawiedliwego i uczciwego oceniania zachowania własnego i innych ludzi; wychowanie do wrażliwości naprawdę i dobro; – zapoznanie z podstawowymi prawami i obowiązkami wynikającymi z roli ucznia oraz członka szkolnej społeczności, rodziny i kraju;

	– rozwijanie empatii, umiejętności podejmowania działań mających na celu pomoc słabszym i potrzebującym, umiejętności rozwiązywania konfliktów i sporów
Kultura – wartości, normy, wzory zachowań	– kształtowanie umiejętności właściwego komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych, dbałość o język i kulturę wypowiedzania się; – kształtowanie umiejętności analizy prostych sytuacji wychowawczych, odróżniania dobra od zła; – kształtowanie gotowości do uczestnictwa w kulturze, poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także poszanowania innych kultur i tradycji, określanie swojej przynależności kulturowej poprzez kontakt z wybranymi dziełami sztuki, zabytkami i tradycją w środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym, uczestniczenie w życiu kulturalnym środowiska rodzinnego, szkolnego, lokalnego oraz wydarzeniach organizowanych przez najbliższą społeczność; – kształtowanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt z dziełami literackimi i wytworami kultury, zapoznanie z wybranymi dziełami architektury i sztuk plastycznych należących do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury, wyzwalanie potrzeby kontaktu z literaturą i sztuką dla dzieci; – kształtowanie postaw wyrażających szacunek dla ludzi, niezależnie od religii, statusu materialnego, wieku, wyglądu, poziomu rozwoju intelektualnego i fizycznego oraz respektowanie ich praw, podejmowanie działań w celu zapobiegania dyskryminacji, ze szczególnym uwzględnieniem osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu; – inspirowanie do podejmowania aktywności i inicjatyw oraz pracy zespołowej, wspomaganie działań służących kształtowaniu własnego wizerunku i otoczenia; – przygotowanie do radzenia sobie w sytuacjach codziennych wymagających umiejętności praktycznych, budzenie szacunku dla pracy ludzi różnych zawodów; – przygotowanie do podejmowania działań mających na celu identyfikowanie i rozwijanie własnych zainteresowań; – wstępne kształtowanie postaw wyrażających szacunek do symboli i tradycji narodowych oraz tradycji związanych z rodziną, szkołą i społecznością lokalną; – kształtowanie umiejętności wyrażania własnych emocji w różnych formach ekspresji; – kształtowanie poczucia własnej wartości dziecka, podtrzymywanie ciekawości poznawczej, rozwijanie kreatywności i przedsiębiorczości oraz brania odpowiedzialności za swoje decyzje i działania; – kształtowanie świadomości odmienności osób niepełnosprawnych, innej narodowości, wyznania, tradycji

	kulturowej oraz ich praw
Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)	– zapoznanie z podstawowymi zasadami bezpieczeństwa w różnych sytuacjach życiowych, kształtowanie właściwego zachowania się w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia oraz sytuacjach nadzwyczajnych; – kształtowanie umiejętności wyszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł, korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych, kształtowanie świadomości negatywnego wpływu pracy przy komputerze na zdrowie i kontakty społeczne oraz niebezpieczeństw wynikających z anonimowości kontaktów, respektowanie ograniczeń dotyczących korzystania z komputera, Internetu i multimediiów; – przygotowanie do bezpiecznego i rozsądnego korzystania z narzędzi i urządzeń technicznych, bezpiecznego organizowania zajęć ruchowych i poruszania się po drogach; – przygotowanie do bezpiecznego korzystania ze środków komunikacji, zapobiegania i przeciwdziałania sytuacjom problemowym; – kształtowanie umiejętności utrzymywania ładu i porządku wokół siebie, w miejscu nauki i zabawy.

VII. Treści wychowawczo-profilaktyczne do realizacji podczas godzin do dyspozycji wychowawcy w klasach IV–VIII

OBSZARY	ZADANIA				
	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII	Klasa VIII
Zdrowie – edukacja zdrowotna	Nabycie podstawowej wiedzy na temat stresu. Inspirowanie młodzieży do myślenia o własnej motywacji do działania. Nabywanie umiejętności gromadzenia i porządkowania wiedzy o sobie. Kształtowanie postaw otwartych na poszukiwanie pomocy oraz porady, kiedy zaczynają się trudności i kiedy wybór jest ważny i trudny. Kształtowanie postaw prozdrowotnych poprzez promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.	Zachęcanie uczniów do pracy nad własną motywacją oraz analizą czynników, które ich demotywuja. Kształtowanie umiejętności podejmowania i realizacji zachowań prozdrowotnych. Prezentowanie sposobów pokonywania własnych słabości oraz akceptowania ograniczeń i niedoskonałości.	Kształtowanie umiejętności rozpoznawania własnych cech osobowości. Kształtowanie konstruktywnego obrazu własnej osoby, np. świadomości mocnych i słabych stron. Rozwijanie właściwej postawy wobec zdrowia i życia jako najważniejszych wartości. Doskonalenie i wzmacnianie zdrowia fizycznego.	Kształtowanie postawy proaktywnej, w której uczeń przejmuje inicjatywę, ale też odpowiedzialności za swoje działania, decyzje. Kształtowanie umiejętności świadomego wyznaczania sobie konkretnych celów. Rozwijanie umiejętności hierarchizacji zadań. Podnoszenie poczucia własnej wartości poprzez określanie osobistego potencjału. Kształtowanie świadomości własnego ciała z uwzględnieniem zmian fizycznych	Kształtowanie postawy uczniów nastawionej na rozwiązanie – charakteryzującej się samoświadomością, wyobraźnią, kreatywnością. Kształtowanie umiejętności wyznaczania sobie celów krótko- i długoterminowych. Rozwijanie umiejętności ustalania priorytetów, uwzględniając kryteria ważności i pilności. Rozwijanie umiejętności oceny własnych możliwości. Kształtowanie świadomości dotyczącej wykorzystania ruchu w życiu człowieka jako skutecznego sposobu dbania o zdrowie psychiczne.

				i psychicznych w okresie dojrzewania.	
Relacje kształtowanie postaw społecznych –	Kształtowanie umiejętności właściwej komunikacji, stanowiącej podstawę współdziałania. Kształtowanie umiejętności asertywnego wyrażania własnych potrzeb. Rozwijanie wrażliwości na potrzeby i trudności innych ludzi. Kształtowanie postawy szacunku i zrozumienia wobec innych osób (w szczególności dla zachowań charakterystycznych dla autyzmu). Rozwijanie zdolności do inicjowania i podtrzymywania znaczących głębszych relacji. Budowanie atmosfery wzajemnego szacunku w społeczności szkolnej (w szczególności	Rozwijanie umiejętności rozumienia innych, która sprzyja efektywnej współpracy. Wyzwalanie chęci do działania na rzecz innych osób w celu poprawy ich sytuacji (wolontariat). Rozwijanie poczucia przynależności do grupy (samorząd uczniowski, klub, drużyna, wspólnota). Kształtowanie poczucia przynależności do „małej ojczyzny”. Kształtowanie otwartości na doświadczenia innych ludzi, ich sposobów rozwiązywania problemów, na nową wiedzę (w szczególności	Kształtowanie umiejętności współpracy w dążeniu do osiągnięcia celu. Uwrażliwianie na różne obszary ludzkich problemów i potrzeb poprzez (w szczególności osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu).krzewienie potrzeby udzielania pomocy (wolontariat). Rozwijanie umiejętności komunikacyjnych: wyrażanie własnych opinii, przekonań i poglądów. Rozwijanie świadomości roli i wartości rodziny w życiu człowieka. Rozwijanie samorządności. Kształtowanie poczucia przynależności do „małej ojczyzny”.	Kształtowanie umiejętności wchodzenia w interakcje z ludźmi w sposób zapewniający zadowolenie obydwu stron (w szczególności z osobami z zaburzeniami ze spektrum autyzmu). Kształtowanie umiejętności szukania inspiracji, rozwijanie własnej kreatywności. Rozwijanie odpowiedzialności za siebie i innych (wolontariat). Kształtowanie poczucia przynależności zarówno do społeczności lokalnej,	Rozwijanie umiejętności poszukiwania takich rozwiązań, które stwarzają korzyści dla obydwu stron. Rozwijanie umiejętności dostrzegania pozytywnych aspektów działania zespołowego poprzez docenienie różnic zdań i wiedzy, doświadczeń, specjalizacji, kompetencji. Kształtowanie poczucia przynależności zarówno do społeczności lokalnej, narodowej, jak i europejskiej. Rozwijanie potrzeby ciągłego doskonalenia siebie jako jednostki, członka rodziny i społeczeństwa. Rozwijanie postawy szacunku i zrozumienia wobec innych osób (w szczególności dla

	zrozumienia zachowań charakterystycznych dla zaburzeń ze spektrum autyzmu). Kształtowanie poczucia przynależności do „małej ojczyzny”.	dotyczącą zachowań charakterystycznych dla zaburzeń ze spektrum autyzmu). Rozwijanie świadomości dotyczącej roli osób znaczących i autorytetów.		narodowej, jak i europejskiej.	zachowań charakterystycznych dla zaburzeń ze spektrum autyzmu).
Kultura – wartości, normy i wzory zachowań	Zapoznanie z rolą zainteresowań w życiu człowieka Uwrażliwianie na kwestie moralne, np. mówienia prawdy, sprawiedliwego traktowania. Kształtowanie pozytywnego stosunku do procesu kształcenia. Kształtowanie potrzeby uczestnictwa w kulturze.	Rozwijanie zainteresowań i pasji uczniów Budowanie samoświadomości dotyczącej praw, wartości, wpływów oraz postaw. Rozwijanie umiejętności wyrażania własnych emocji. Rozwijanie umiejętności zachowania się z uwzględnieniem sytuacji i miejsca.	Rozwój zainteresowań, poszerzenie autonomii i samodzielności. Rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia w kontekście analizy wpływów rówieśników i mediów na zachowanie. Dokonywanie analizy postaw, wartości, norm społecznych, przekonań i czynników które na nie wpływają. Rozwijanie szacunku dla kultury i dorobku narodowego.	Popularyzowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Rozwijanie pozytywnego stosunku do procesu kształcenia i samokształcenia, zaangażowania w zdobywanie wiedzy i umiejętności. Rozwijanie takich cech jak: pracowitość, odpowiedzialność, prawdomówność, rzetelność i wytrwałość. Umacnianie więzi ze społecznością	Popularyzowanie wiedzy o różnicach kulturowych oraz rozwijanie umiejętności korzystania z niej w kontakcie z przedstawicielami innych narodowości. Popularyzowanie wiedzy i rozwijanie świadomości na temat zasad humanitaryzmu. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności społecznej poprzez podejmowanie działań na rzecz lokalnej społeczności.

				lokalną.	
Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)	Redukowanie agresywnych zachowań poprzez uczenie sposobów rozwiązywania problemów. Budowanie atmosfery otwartości i przyzwolenia na dyskusję. Uświadamianie zagrożeń wynikających z korzystania z nowoczesnych technologii informacyjnych. Zwiększanie wiedzy na temat środków uzależniających i zagrożeń z nimi związanych. Rozwijanie umiejętności troski o własne bezpieczeństwo w relacjach z innymi.	Rozwijanie umiejętności prowadzenia rozmowy w sytuacji konfliktu – podstawy negocjacji i mediacji. Rozwijanie umiejętności identyfikowania przyczyn własnego postępowania. Dokonywanie analizy wpływu nastawienia do siebie i innych na motywację do podejmowania różnorodnych zachowań Rozwijanie poczucia osobistej odpowiedzialności, zachęcanie do angażowania się w prawidłowe i zdrowe zachowania. Doskonalenie umiejętności rozpoznawania symptomów uzależnienia od	Dostarczanie wiedzy na temat osób i instytucji świadczących pomoc w trudnych sytuacjach. Budowanie atmosfery wsparcia i zrozumienia w sytuacji problemowej oraz promowanie rzetelnej wiedzy mającej na celu zredukowanie lęku. Rozwijanie umiejętności radzenia sobie z własnymi negatywnymi emocjami oraz z zachowaniami agresywnymi. Kształtowanie przekonań dotyczących znaczenia posiadanych informacji, których wykorzystanie pomaga w redukowaniu lęku w sytuacjach kryzysowych. Rozwijanie świadomości dotyczącej prawa do prywatności, w tym do ochrony danych osobowych oraz	Rozwijanie postaw opartych na odpowiedzialności za dokonywane wybory i postępowanie. Dostarczenie wiedzy z zakresu prawa dotyczącego postępowania w sprawach nieletnich. Przeciwdziałanie ryzykownym zachowaniom seksualnym Rozwijanie umiejętności reagowania w sytuacjach kryzysowych, niesienia pomocy dotkniętym nimi osobom oraz minimalizowania ich negatywnych skutków. Rozwijanie umiejętności	Propagowanie wiedzy na temat prawnych i moralnych skutków posiadania, zażywania i rozprowadzania środków psychoaktywnych. Rozwijanie umiejętności wykorzystywania elementów negocjacji i mediacji w sytuacji rozwiązywania konfliktów Rozwijanie umiejętności podejmowania działań zgodnych ze zweryfikowanymi źródłami wiedzy. Utrwalanie umiejętności oceny konsekwencji podejmowanych działań dla siebie i dla innych – określanie alternatywnych rozwiązań problemu. Rozwijanie umiejętności prowadzenia rozmowy

		komputera i Internetu.	ograniczonego zaufania do osób poznanych w sieci.	lepszego rozumienia siebie poprzez poszukiwanie i udzielanie odpowiedzi na pytania: Kim jestem? Jakie są moje cele i zadania życiowe?	w sytuacji konfliktu – podstawy negocjacji i mediacji.

VIII. Zasoby szkolne:

- a) osobowość i przygotowanie merytoryczne nauczycieli do podejmowania działań wychowawczych i profilaktycznych (przygotowanie podstawowe, specjalistyczne kwalifikacje do prowadzenia specyficznych działań wychowawczych czy profilaktycznych),
- b) zasoby materialne (m.in. boisko szkolne, pracownia, sala gimnastyczna, sala SI, biblioteka, sala multimedialna, kuchnia),
- c) zasoby techniczne (m.in. wyposażenie pracowni w nowoczesne technologie informatyczne i dydaktyczne sfinansowane ze środków rządowych i unijnych, świetlice, kuchni, sal rewalidantów, sali do gimnastyki korekcyjnej i SI, księgozbioru bibliotecznego, gabinetu pedagoga i psychologa),
- d) zasoby organizacyjne (m.in. kółka przedmiotowe oraz inne pozalekcyjne, system pomocy psychologiczno – pedagogicznej, samorząd uczniowski – kl. I-III i IV - VIII).

IX. Ewaluacja

Ewaluacja wewnętrzna programu wychowawczo-profilaktycznego oparta jest na gromadzeniu i opracowywaniu informacji opisujących działanie szkoły (na podstawie ankiet, obserwacji, opinii rodziców, uczniów, nauczycieli, analizy dokumentów szkoły).

Program może być modyfikowany w trakcie jego realizacji. Wszelkie zmiany dokonywane będą z uwzględnieniem bieżących sytuacji i potrzeb czasowych -aneksami.

Ewaluacja dokonywana będzie, co roku w zakresie zadań i działań wychowawczo – profilaktycznych skierowanych do uczniów, rodziców, nauczycieli.

Ewaluacja całego programu odbywać się będzie co trzy lata.

X. Załączniki do Programu Wychowawczego

Załącznik nr 1 Harmonogram imprez szkolnych na dany rok szkolny.

Załącznik nr 2 Plany pracy wychowawców klasowych.

Załącznik nr 3 Ramowy plan pracy wychowawcy klasowego.

Załącznik nr 4 Przykładowe zagadnienia do realizacji w ramach zadań szkoły i treści wychowawczo – profilaktycznych.